Vught

Startnotitie programma water en riolering

Aan	De commissieleden van de Commissie Ruimte
Van	College van B&W
Datum	16 september 2021
Betreft	Startnotitie Programma water en riolering
Zaaknummer	Z21 - 238355
Documentnummer	INT/21-438260

1 Aanleiding

De samenvoeging met Helvoirt en nieuwe landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van water en riolering zijn redenen om het huidige gemeentelijk rioleringsplan (GRP) te actualiseren. De opvolger van het GRP is het Programma Water en Riolering (PWR). In dit PWR zet de gemeente uiteen hoe zij de komende jaren invulling geeft aan haar hemelwaterzorgplicht, afvalwaterzorgplicht, en grondwaterzorgplicht.

2 Doelstelling Programma water en riolering (PWR)

Het PWR is een beleidsplan dat op hoofdlijnen invulling geeft aan de gemeentelijke watertaken. Door middel van het PWR leggen we vast wat we willen bereiken en wat de rolverdeling is tussen overheid en inwoners/ondernemers ten aanzien van afval-, hemel-, en grondwater. Het PWR vervult de volgende hoofdfuncties:

- *Kader gemeentelijke zorgplichten*

  Overzicht beleidskeuzes en ambities ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater en bijdragen aan de zorgplichten oppervlaktewater en drinkwater.
- *Interne en externe afstemming*

  Met andere vakdisciplines (RO, milieu, etc.) binnen de gemeentelijke organisatie, met de waterschappen, inwoners en ondernemers.
- *Continuïteit en voortgangsbewaking*

  Vanwege de relatief lange levensduur van stedelijke watervoorzieningen, klimaatverandering en kapitaalintensieve investeringen is een lange termijn aanpak essentieel (begroting, investeringen en evaluatie).

Er is voor gekozen om het PWR aan te laten sluiten bij het coalitieakkoord voor een geldigheidsduur van vijf jaar: 2022 tot en met 2026. De riolering ligt echter veel langer dan deze planperiode onder de grond. Om deze reden wordt dit PWR opgesteld met een doorkijk over de gehele gebruiksduur van de riolering. De rioolheffing en de lange termijn doelstellingen zijn (mede) gebaseerd op deze

doorkijk, om zo te komen tot een doelmatige invulling van de gemeentelijke zorgplichten, tegen zo laag mogelijke lasten voor de inwoners.

3 Wetgeving

Volgens de Wet milieubeheer en de Waterwet hebben gemeenten drie wettelijke zorgplichten ten aanzien van afval-, hemel- en grondwater:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het doelmatig inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater;
- Het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of beperken.

De zorgplicht voor het drinkwater ligt primair niet bij de gemeente. We hebben wel de taak om bij te dragen aan de bescherming van drinkwatervoorzieningen.

4 Participatie

De drie zorgplichten ten aanzien van afval-, hemel- en grondwater zijn wettelijk verplicht, daarin zijn weinig keuzes te maken. Waterschap de Dommel en Waterschap Aa en Maas hebben de zorgplicht voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. Zij worden als belangrijkste stakeholders nauw betrokken bij het opstellen van dit PWR. De inhoud van het PWR is vooral technisch van aard. De mogelijkheid tot participatie is dan ook zeer beperkt. Vragen die hierbij spelen:

- Waar hebben we wateroverlast op basis van theoretische berekende weersextremen en functioneert het rioolstelsel dan voldoende?
- Hoe zorgen we dat de Rijksinfra projecten goed worden ingepast, zodat dit niet leidt tot wateroverlast?
- Wat is de kwaliteitstoestand van de riolering en rioolgemalen?
- Hoe kunnen we zorgen dat er minder afvalwater naar de waterzuivering wordt afgevoerd?
- Kunnen we het grondwatermeetnet nog slimmer inrichten, zodat we tijdig problemen kunnen signaleren?
- Hoe hoog wordt de rioolheffing om alles kostendekkend te krijgen?

De participatie vindt vooral plaats vooraf en tijdens de uitvoering van projecten uit de uitvoeringsprogramma's zoals:

- Meerjaren Onderhoudsprogramma Openbare Ruimte (MOR)
  b.v. Torenstraat in Helvoirt, Herinrichting Emmasingel e.o., Herinrichting de Bréautélaan.
- Convenant 'klimaatadaptatie-opgave PHS Vught en N65 Vught-Haaren'
- Uitvoeringsagenda van de Nota Vught Klimaatadaptief.
  b.v. Burgerinitiatief KANT

Na de raadscommissie van 16 september wordt de conceptversie van het PWR opgesteld en wordt deze ter inzage gelegd en bestaat er de mogelijkheid om formeel een zienswijze in te dienen. Uiteindelijk wordt dit PWR in het 1e kwartaal van 2022 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

5 Terugblik afgelopen planperiode

De riolering in de gemeente Vught functioneert naar behoren. Bij extreme neerslag staat op een aantal locaties water op straat en in een aantal gevallen leidt dit tot wateroverlast.

Helvoirt heeft op dit moment een gemengd stelsel (afvalwater en hemelwater in een riool), maar in samenwerking met Waterschap De Dommel is de afgelopen tijd veel afgekoppeld, met name in het centrum. Inmiddels ligt er een hemelwaterriool dwars door Helvoirt. Hierop kan de toekomstig aan te leggen riolering aangesloten worden.

Vertaald in de drie zorgplichten en voor de aspecten oppervlaktewater en bedrijfsvoering zijn de opgaven en aandachtspunten in de vorm van doelen voor de afgelopen planperiode opgesteld. De doelen waren vooral gericht op het continueren van hetgeen waar we mee bezig waren en het inpassen van de rijksinfra projecten PHS en de N65. De gestelde doelen zijn grotendeels behaald.

6 Ontwikkelingen & uitdagingen

Het gemeentelijke waterbeheer staat niet op zich, maar is continu in beweging door diverse uitdagingen en ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen en uitdagingen zijn hieronder benoemd en worden opgenomen in het PWR:

Veranderende wetgeving

Een belangrijke ontwikkeling binnen de planperiode van dit PWR is de komst van de Omgevingswet. Deze wordt naar verwachting per 1 juli 2022 van kracht. De Omgevingswet stelt, veel meer dan de traditionele ruimtelijke ordening, de fysieke omgeving centraal. Leefbaarheid en gezondheid spelen hierdoor een meer nadrukkelijke rol in de belangenafweging tussen mobiliteit, water, groen, bebouwing etc. Na het van kracht worden van de Omgevingswet is het PWR niet langer een wettelijk verplichte planvorm, maar kan opgaan in respectievelijk de omgevingsvisie, het omgevingsplan en het omgevingsprogramma.

Samenwerking

Vanuit het Nationale Bestuursakkoord Water (NBW) werken gemeenten, Brabant Water en waterschappen in regio's aan samenwerking in het waterbeheer en de afvalwaterketen. Aanleiding is de nadrukkelijke politieke wens tot kostenvermindering, kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid. De werkeenheid De Meierij is in 2013 opgericht naar aanleiding van het NBW. De huidige samenwerkingsovereenkomst loopt tot 1 januari 2027.

Het voortzetten van de regionale netwerksamenwerking heeft de volgende beoogde effecten:

- Kostenvermindering: de lasten voor de afvalwaterketen te verlagen;
- Kennis- en kwaliteitsverbetering: door het delen van kennis en het kritisch kijken naar ons werk met daarbij de vraag die we onszelf stellen: doen we de goede dingen en doen we de dingen goed?;
- Verminderen (personele) kwetsbaarheid: door bewustwording en samenwerken zorg dragen voor voldoende gekwalificeerd personeel.

Klimaatverandering

Het klimaat is aan het veranderen en leidt tot meer weersextremen. Het (hemel)watersysteem en de afvalwaterketen moet de neerslag zo goed als mogelijk kunnen verwerken. Het besef groeit dat dit niet meer uitsluitend met grotere rioolbuizen is op te vangen, maar dat een integrale aanpak

noodzakelijk is. We zullen in het kader van klimaatadaptatie een afweging moeten maken tussen het accepteren of beperken van schade door wateroverlast bij extreme buien. Deze aanpak richt zich op afstemming binnen de waterketen, in de openbare ruimte en op particulier terrein.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) zijn doelstellingen opgenomen om in 2020 klimaatrobuust te handelen en in 2050 een klimaatrobuuste leefomgeving te hebben. In 2019 heeft de gemeente de Nota Vught klimaatadaptief vastgesteld en de ambitie uitgesproken om in 2035 klimaadaptief te zijn.
Bij het inrichten van riolering, transportsysteem en zuivering is het al gemeengoed om rekening te houden met de risico's en gevolgen van overstromingen, wateroverlast, verdroging en hitte.

Integrale aanpak
We kunnen de gebouwde omgeving niet in één keer klimaatbestendig en waterrobuust maken. Opgaves worden daarom steeds vaker integraal opgepakt en gekoppeld aan andere ruimtelijke ontwikkelingen. Op deze wijze lossen we niet alleen problemen op maar verhogen we tevens de leefbaarheid van de omgeving. Aangezien meer dan vijftig procent van de gebouwde omgeving in handen is van particulieren/private partijen, ligt het voor de hand om gezamenlijk op te trekken.

Hemelwaterverordening
We informeren inwoners en ontwikkelaars bij bouwplannen. Het handboek 'Inrichting Openbare Ruimte' wordt aan de ontwikkelaars meegegeven met daarin onder andere richtlijnen om klimaatadaptief te ontwikkelen. Klimaatadaptief ontwikkelen wordt daarmee niet meer als last ervaren, maar meer als noodzaak. Het is belangrijk om in een hemelwaterverordening juridische kaders te waarborgen en hierbij de rol van inwoners, bedrijven en ontwikkelaars vast te leggen.

Rijksinfra
De waterschappen hebben bezwaren ingediend tegen het Ontwerptracebesluit, omdat onvoldoende onderbouwd is wat de effecten van de verdiepte ligging van Programma Hoogfrequent spoor en de N65 zijn op de omgeving. Dit heeft geleid tot een gebiedsstudie met een pakket aan maatregelen die worden uitgevoerd om de projecten PHS en N65 volledig klimaatneutraal aan te leggen. De maatregelen uit deze gebiedsstudie zijn vastgelegd in het convenant 'klimaatadaptatie-opgave PHS Vught en N65 Vught-Haaren'.

7 Kostendekking

Bovengenoemde ontwikkelingen en uitdagingen hebben gevolgen voor de financiën. De kostendekkendheid van de riolering mag niet meer dan 100% zijn, wel minder.
In het PWR wordt het kostendekkingsplan verder uitgewerkt.

8 Planning & proces

Startnotitite bespreken in commissievergadering	16 september '21
Opstellen Concept Programma water en riolering	juli-oktober '21
Concept Programma water en riolering ter inzage	oktober-november '21
Concept Programma water en riolering ter vaststelling aan de raad	1e kwartaal 2022

9 Vragen aan de raad:

- Kunt u zich vinden in de genoemde kaders van het college?
- Heeft u nog aanvullingen op de genoemde kaders?